



CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1104-63

Chișinău

«1» oct. 2014

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

Se prezintă spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.70 din 31 ianuarie 2014.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul muncii, protecției sociale și familiei

Anexă: Hotărârea Guvernului în limbile de stat și rusă -2 ex.;
Proiectul de lege în limbile de stat și rusă -1 ex.;
Nota informativă la proiect în limbile de stat și rusă-1 ex.

Secretar general al Guvernului


Victor BODIU

05 oct 36 14

Ex. V. Laur, tel: 250-254

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373-22-250104

Fax:
+ 373-22-242696



GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 70

din 31 ianuarie 2014

Chișinău

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru
modificarea și completarea unor acte legislative**

Guvernul HOTĂRĂȘTE :

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Prim-ministru

IURIE LEANCĂ

Contrasemnează:

Ministrul muncii, protecției
sociale și familiei

Valentina Buliga

Ministrul finanțelor

Anatol Arapu

Ministrul justiției

Oleg Efrim

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 806-XII din 12 decembrie 1991 cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 14, cuvintele „invaliditate gravă” se substituie cu cuvintele „dizabilitate severă”.

2. Articolul 22:

cuvintele „de invaliditate” se substituie cu cuvintele „de încadrare într-un grad de dizabilitate”;

cuvintele „pensie de invaliditate” se substituie cu cuvintele „pensie de dizabilitate”.

3. La articolul 28, cuvintele „rămași invalizi” se substituie cu cuvintele „încadrați într-un grad de dizabilitate”.

Art. II. – Legea nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.241-246, art. 746), cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. Articolul 20 va avea următorul cuprins:

„Articolul 20. Dreptul la pensie sau la alocație socială de stat

Cetățenii Republicii Moldova supuși represiunilor și ulterior reabilitați au dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat. În cazul în care persoana nu îndeplinește condițiile pentru obținerea dreptului la pensie, aceasta beneficiază de alocație socială de stat, stabilită în conformitate cu Legea privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni.”

2. La articolul 21, cuvântul „Invalizii” se substituie cu cuvintele „Persoanele cu dizabilități”, iar cuvintele „articole protezo-ortopedice;” se substituie cu cuvintele „mijloace ajutătoare tehnice;”.

Art. III. – Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.247-251, art. 752), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Pe tot parcursul textului Legii:
 - cuvintele „au devenit invalide” se substituie cu cuvintele „s-au încadrat într-un grad de dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv;
 - cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv;
 - cuvântul „invalizi” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități”, la cazul gramatical respectiv;
 - cuvintele „invalid de război” se substituie cu cuvintele „persoană cu dizabilități de pe urma războiului”, la cazul gramatical respectiv;
 - cuvintele „grupa de invaliditate” se substituie cu cuvintele „gradul de dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv;
 - sintagma „consiliul de expertiză medicală a vitalității” se substituie cu sintagma „Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale”.
2. La articolul 22, alineatul (1) va avea următorul cuprins:
 - „(1) Mărimea pensiei de dizabilitate se stabilește în următoarele proporții:
 - a) persoanelor cu dizabilități severe și accentuate de pe urma războiului – 75 procente, cu dizabilități medii – 50 procente din sumele respective ale soldei (câștigului);
 - b) persoanelor cu dizabilități indicate la articolul 21 litera b) încadrate în grad de dizabilitate sever – 75 procente, grad accentuat – 55 procente și grad mediu – 30 procente din sumele respective ale soldei (câștigului).”.
3. La articolul 23, litera a) va avea următorul cuprins:
 - „a) pentru persoanele cu dizabilități severe și accentuate de pe urma războiului din rîndurile soldaților în termen – 504 lei, medii – 252 lei, pentru persoanele cu dizabilități indicate la articolul 21 litera b) încadrate în grad de dizabilitate sever și accentuat din rîndurile soldaților în termen – 336 lei, și mediu – 168 lei;”.
4. La articolul 28, cuvintele „noi grupe de invaliditate” se substituie cu cuvintele „noului grad de dizabilitate”.
5. La articolul 31 alineatul (2) litera b), cuvintele „sînt invalizi” se substituie cu cuvintele „sînt încadrați într-un grad de dizabilitate”.
6. Articolul 43 va avea următorul cuprins:
 - „Articolul 43. Modul și termenele de stabilire a dizabilității membrilor de familie
 - Modalitatea și termenul de stabilire a dizabilității, expuse în articolul 20, 27 și 29 se extind și asupra membrilor de familie încadrați în grad de dizabilitate.”.
7. La articolul 50 alineatul(1) litera b) alineatul unu, cuvintele „atestați drept invalizi” se substituie cu cuvintele „încadrați în grad de dizabilitate”, iar cuvintele „stabilirii invalidității” se substituie cu cuvintele „stabilirii gradului de dizabilitate;”.

Art. IV. – Legea presei nr. 243-XIII din 26 octombrie 1994 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.2, art. 12), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Alineatul unic al articolului 4 devine alineatul (1), totodată articolul 4 se completează cu alineate (2) și (3) cu următorul cuprins:

„(2) Publicațiile periodice și agențiile de presă sînt obligate să utilizeze un limbaj și să prezinte informația furnizată în așa fel încît aceasta să nu lezeze onoarea și demnitatea persoanelor cu dizabilități.

(3) Este inadmisibilă și se contracarează în conformitate cu legislația publicarea oricăror materiale și informații care prezintă imaginea persoanelor cu dizabilități în manieră de umilință a demnității și/sau conține un îndemn deschis sau ascuns la promovarea discriminării, urii și a altor acțiuni ce ar încălca drepturile acestor persoane.”

2. Articolul 26 se completează cu un nou alineat, (2) cu următorul cuprins:

„(2). Încălcarea prevederilor prezentei legi se sancționează în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.”;

alineatul unic al articolului devine alineatul (1).

Art. V. -- Legea nr. 271-XIII din 9 noiembrie 1994 cu privire la protecția civilă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.20, art. 231), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 13:

la alineatul (2) litera d), cuvintele „survenirii invalidității” se substituie cu cuvintele „încadrării într-un grad de dizabilitate”;

la alineatul (4), cuvintele „devenit invalide” se substituie cu cuvintele „devenit persoane cu dizabilități”.

2. La articolul 22 alineatul (8), cuvintele „invalizilor de gradul I și la II” se exclud.

Art. VI. – Legea nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994 privind drepturile copilului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.13, art. 127), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 3, după cuvîntul „religie,” se introduce cuvîntul „dizabilitate,”.

2. Articolul 24 va avea următorul cuprins:

„Articolul 24. Drepturile copiilor cu dizabilități

(1) Statul asigură copiilor cu dizabilități, în egală măsură cu alți copii, dreptul la protecție socială, asistență medicală, reabilitare, educație, muncă, mediu fizic, tehnologii și sisteme informaționale, de comunicare și alte utilități și servicii, la care are acces publicul larg, pentru a se putea bucura de o viață decentă în condiții care să le faciliteze participarea activă la viața socială.

(2) Statul asigură copiilor cu dizabilități dreptul de a beneficia de prestații și servicii sociale.”.

Art. VII. – Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28 martie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.34, art. 373), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 18 alineatul (1), cuvântul „handicapați” se substituie cu cuvintele „cu dizabilități”.

2. Articolul 56 va avea următorul cuprins:

„Articolul 56. Determinarea incapacității temporare de muncă, dizabilității și capacității de muncă

(1) Determinarea incapacității temporare de muncă se efectuează de către instituțiile medico-sanitare la solicitarea angajatorului. La solicitarea angajatorului, instituția medico-sanitară prezintă documentele medicale, ce confirmă lipsa persoanei de la serviciu pe motiv de boală, asigurând protecția datelor cu caracter personal ale angajaților.

(2) Determinarea dizabilității și capacității de muncă la persoanele adulte și la copii de pînă la 18 ani se efectuează de către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, cu structurile sale, subordonat Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

(3) Modul de organizare și funcționare a Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, inclusiv modul de determinare a dizabilității și capacității de muncă se aprobă de Guvern.

(4) Criteriile de determinare a dizabilității și capacității de muncă se aprobă prin ordinul comun al Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Sănătății și Ministerul Educației, după caz.”.

Art. VIII. – Legea învățămîntului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.62-63, art.692), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 6 alineatul (1), după cuvântul „vîrstă,” se completează cu cuvîntul „dizabilitate,”.

2. La articolul 17 alineatul (8), cuvintele „cu handicap fizic și mental” se substituie cu cuvintele „cu dizabilități”.

3. Articolul 33 va avea următorul cuprins:

„Articolul 33. Învățămîntul special

(1) Educație incluzivă (învățămîntul special) este procesul de educație, adaptat cerințelor educaționale speciale ale beneficiarilor, prin care răspunde diversității copiilor și nevoilor care decurg din aceasta, pentru a oferi educație de calitate tuturor în contexte integrate și medii de învățare comună.

(2) Învățămîntul pentru copiii și elevii cu cerințe educaționale speciale este gratuit, se organizează ca învățămînt de zi în instituții de învățămînt general, după caz la domiciliu, și în instituții de învățămînt special.

(3) Instituțiile de învățământ special se organizează pe categorii de cerințe educaționale speciale: probleme de cunoaștere și învățare (deficiențe mintale severe și asociate), fizice (motorii și neuromotorii), senzoriale (auditive sau vizuale), de comportament etc.

(4) Pentru copiii cu boli cronice cardiovasculare și neuropsihice, Ministerul Educației organizează instituții de învățământ de tip sanatorial.

(5) Pentru instruirea minorilor din izolatoarele de urmărire penală, din penitenciarele pentru minori, Ministerul Educației, de comun acord cu Ministerul Justiției, organizează, după caz, grupe sau clase de instruire generală.

(6) Învățământul special pentru copiii cu cerințe educaționale speciale se desfășoară în conformitate cu planurile-cadru de învățământ, Curriculumul național, programele curriculare diferențiate, individualizate, adaptate și tehnologii didactice, în funcție de capacitățile de învățare ale copilului, aprobate de Ministerul Educației.

(7) Predarea disciplinelor școlare în clasele V-XII în școlile pentru copii cu deficiențe fizice și senzoriale se efectuează de cadre didactice cu pregătire generală, care au urmat o specializare în domeniul psihopedagogiei speciale.

(8) Durata învățământului special obligatoriu este de 9 ani pentru copiii cu deficiențe mintale și de 10-12 ani pentru copiii cu deficiențe fizice și senzoriale, în funcție de gradul și tipul dizabilității.

(9) În învățământul special, pentru copiii cu cerințe educaționale speciale, sînt angajate cadre didactice cu pregătire calificată în domeniul psihopedagogiei speciale și asistenței sociale.”.

4. La articolul 45 litera f), cuvintele „cu handicap psihic, fizic sau de altă natură” se substituie cu cuvintele „cu dizabilități”.

Art. IX. – Legea nr. 837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.153-156 BIS), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 1 alineatul (2), cuvintele „de invalizi” se substituie cu cuvintele „a persoanelor cu dizabilități”.

2. La articolul 11 alineatul (1) și articolul 12 alineatul (4), cuvintele „cu capacitate de exercițiu deplină” se substituie cu textul „care au împlinit vârsta de 18 ani sau au dobîndit capacitatea juridică deplină prin emancipare”.

3. La articolul 26 alineatul (3):
cuvintele „de invalizi” se substituie cu cuvintele „a persoanelor cu dizabilități”, în tot cuprinsul aliniatului ținînd cont de terminație și context;

sintagma „Legea privind protecția socială a invalizilor” se substituie cu sintagma „Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități”;

cuvintele „sînt invalizi” din finalul alineatului se substituie cu cuvintele „sînt persoane cu dizabilități”.

Art. X. – Legea nr. 1036-XIII din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.183-185, art. 654), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Pe tot parcursul textului Legii, cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv.

2. Articolul 31:

cuvintele „survenirii invalidității” se substituie cu cuvintele „încadrării într-un grad de dizabilitate a”;

la alineatul (2) litera b), cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvintele „încadrarea într-un grad de dizabilitate”.

Art. XI. – Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială, 2007), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Pe tot parcursul textului, cuvintele „invalidizilor din copilărie” se substituie cu cuvintele „persoanelor cu dizabilități din copilărie”.

2. La articolul 33 alineatul (2), literele b) și c) vor avea următorul cuprins:

„b) este persoană cu dizabilități și s-a stabilit că dizabilitatea sa este în legătură cauzală cu avaria de la C.A.E. Cernobil;”;

„e) este persoană cu dizabilități de pe urma războiului, persoană cu dizabilități din copilărie, persoană cu dizabilități severe și accentuate;”.

3. Articolul 283 alineatul (1):

la litera h), cuvintele „invalidizii de gradul I și II, invalidizii din copilărie, invalidizii de gradul III” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități severe și accentuate, persoanele cu dizabilități din copilărie, persoanele cu dizabilități medii”;

la litera k), cuvântul „invalidizi” se substituie cu cuvântul „cu dizabilități”, iar cuvântul „dezabilități” se substituie cu cuvântul „dizabilități”.

4. La articolul 343, cuvântul „invalidizii” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități”.

Art. XII. – La articolul 13 alineatul (1) din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.81, art. 667), cu modificările și completările ulterioare, litera b) se exclude.

Art. XIII. – Pe tot parcursul textului Legii nr. 1402-XIII din 16 decembrie 1997 privind sănătatea mintală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.44-46, art. 310), cu modificările și completările ulterioare,

cuvîntul „invalidi” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități”, la cazul gramatical respectiv.

Art. XIV. – Legea nr. 116-XIV din 29 iulie 1998 pentru aprobarea Codului transporturilor auto (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.90-91, art. 581), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 11, alineatul (2) se completează în final cu cuvintele, „, în ambele cazuri asigurînd și informarea prin mijloace audio”.

2. Articolul 38 se completează cu o nouă literă, (b¹), cu următorul cuprins:
„(b¹) să asigure adaptarea mijloacelor de transport în comun aflate în circulație la necesitățile persoanelor cu dizabilități.”.

Art. XV. – La articolul 7 alineatul (1) din Legea nr. 123-XIV din 30 iulie 1998 cu privire la capitalizarea plăților periodice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 85-86, art.570), cu modificările și completările ulterioare, sintagma „Consiliului de expertiză medicală a vitalității”, în ambele cazuri, se substituie cu sintagma „Consiliului pentru determinarea dizabilității și capacității de muncă”.

Art. XVI. – Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.42-44, art.247), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Pe tot parcursul textului Legii și anexelor:

cuvîntul „invaliditate” se substituie cu cuvîntul „dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „pensie de invaliditate” se substituie cu cuvintele „pensie de dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „pensie de invaliditate de gradul I” se substituie cu cuvintele „pensie de dizabilitate severă”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „pensie de invaliditate de gradul II” se substituie cu cuvintele „pensie de dizabilitate accentuată”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „pensie de invaliditate de gradul III” se substituie cu cuvintele „pensie de dizabilitate medie”, la cazul gramatical respectiv;

sintagma „gradul I” se substituie cu cuvintele „dizabilitate severă”, la cazul gramatical respectiv;

sintagma „gradul II” se substituie cu cuvintele „dizabilitate accentuată”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „invalidi din copilărie” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități din copilărie”, la cazul gramatical respectiv;

sintagma „gradul III” se substituie cu cuvintele „dizabilitate medie”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „grad de invaliditate” se substituie cu cuvintele „grad de dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „invalidi de gradul I” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități severe”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „invalidi de gradul II” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități accentuate”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „invalidi de gradul III” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități medii”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „boală obișnuită” se substituie cu cuvintele „afecțiune generală”, la cazul gramatical respectiv;

sintagma „Consiliul de Expertiză Medicală a Vitalității (C.E.M.V.)” se substituie cu sintagma „Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale (Consiliul sau structurile sale)”, iar cuvintele „C.E.M.V.” se înlocuiește cu cuvintele „Consiliul NDDCM sau structurile sale”, la cazul gramatical respectiv.

2. La articolul 1, noțiunea „invaliditate” va avea următorul cuprins:

„dizabilitate – termen generic pentru afectări/deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, care denotă aspectele negative ale interacțiunii dintre individ (care are o problemă de sănătate) și factorii contextuali în care se regăsește (factorii de mediu și cei personali);”.

3. La articolul 2 alineatul (1), cuvintele „pierderea capacității de muncă (datorită vârstei înaintate, invalidității) sau de pierderea susținătorului” se substituie prin cuvintele „dizabilitate, vârstă sau pierderea întreținătorului”.

4. Articolele 18 și 19 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 18. Constatarea dizabilității

Dizabilitatea și capacitatea de muncă, cauzele, gradul și timpul apariției ei se constată de către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale în baza Instrucțiunii privind modul de determinare a dizabilității și capacității de muncă, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.65 din 23 ianuarie 2013 „Cu privire la determinarea dizabilității și capacității de muncă.”

Articolul 19. Condițiile de stabilire a pensiei de dizabilitate

Are dreptul la pensie de dizabilitate persoana asigurată, care în urma expertizării de către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale i s-a stabilit dizabilitate, din cauza:

- a) unei afecțiuni generale;
- b) unui accident de muncă;
- c) unei boli profesionale.”.

Art. XVII. – Legea nr. 330-XIV din 25 martie 1999 cu privire la cultura fizică și sport (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.83-86, art. 399), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 1 alineatul (6), vor avea următorul cuprins:

(6) Autoritățile administrației publice asigură condiții pentru practicarea culturii fizice și sportului de către persoanele cu dizabilități în scopul dezvoltării personalității lor și incluziunii sociale a acestora, precum și mijloace care ar permite sportivilor cu dizabilități participarea la competiții naționale și internaționale”.

2. Articolul 15 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 15.** Cultura fizică și sportul pentru persoanele cu dizabilități

(1) Autoritățile administrației publice, asociațiile, cluburile, federațiile naționale de cultură fizică și sport și organizațiile persoanelor cu dizabilități creează pentru persoanele cu dizabilități instituții special amenajate de cultură fizică și asanare, asigură condițiile speciale pentru practicarea exercițiului fizic în instituțiile publice de cultură fizică și asanare, contribuie la participarea persoanelor cu dizabilități la competițiile sportive.

(2) Organizarea activităților de educație fizică și sport în sistemul recuperării continue a persoanelor, inclusiv a copiilor cu dizabilități, pregătirea cadrelor, asigurarea metodică și asistența medicală, precum și controlul medical sînt puse în sarcina autorităților publice din domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, protecției sociale, culturii fizice și sportului, precum și a sindicatelor.

(3) Autoritatea centrală de specialitate, în comun cu Comitetul Național Olimpic, asigură pregătirea și participarea sportivilor cu dizabilități la Jocurile Paraolimpice și competițiile internaționale. În scopul finanțării culturii fizice și sportului practicate de către persoanele cu dizabilități, sînt alocate subvenții din bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale.”.

3. La articolul 30 alineatul (10), cuvîntul „invalidi” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități”.

Art. XVIII. – Legea nr. 489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.1-4, art. 2), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 7 alineatul (3), cuvîntul „invalidității” se substituie cu cuvîntul „dizabilității”.

2. La articolul 23 alineatul (1) litera a), cuvintele „pensiei de invaliditate” se substituie cu cuvintele „pensiei de dizabilitate”.

3. La articolul 39 litera b), cuvintele „pensia de invaliditate” se substituie cu cuvintele „pensia de dizabilitate”.

4. La articolul 41 litera a), cuvintele „boli obișnuite” se substituie cu cuvintele „afecțiuni generale”.

Art. XIX. – Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr. 756-XIV din 24 decembrie 1999 (Monitorul Oficial al

Republicii Moldova, 2000, nr.31-33, art. 192), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Pe tot parcursul textului Legii cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv.

2. La articolul 10 alineatul (3), literele e) și f) se comasează într-o singură literă, e), cu următorul cuprins:

„e) mijloace ajutoare tehnice (orice produs, instrument, echipament sau sistem tehnic utilizat de către o persoană cu dizabilități, de uz special sau general, care previne, compensează, monitorizează, diminuează sau neutralizează deficiența persoanelor cu dizabilități). Acest drept se referă și la acoperirea cheltuielilor pentru repararea lor.”.

3. Articolul 16:

la alineatul (1), cifra „25 %” se substituie cu cifra „35%”;

la alineatul (3), cuvintele „încadrat în gradele I sau II de invaliditate” se substituie cu cuvintele „cu dizabilități severe sau accentuate”;

la alineatul (5) și pe tot parcursul textului, cuvintele „încadrat în gradul III de invaliditate” se substituie cu cuvintele „cu dizabilități medii”, la cazul gramatical respectiv.

4. La articolul 18 alineatul (2) litera a), cuvântul „invalizi” se substituie cu cuvântul „cu dizabilități”.

Art. XX. – La articolul 5 alineatul (1) din Legea Fondului republican și a fondurilor locale de susținere socială a populației nr. 827-XIV din 18 februarie 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 65-67, articolul 460), cu modificările și completările ulterioare, cuvântul „invalizi” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități”.

Art. XXI. – La articolul 316 alineatul (2) și articolul 318 alineatul (3) din Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, ediție specială), cu modificările și completările ulterioare, cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”.

Art. XXII. – Codul familiei nr. 1316-XIV din 26 octombrie 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.47-48, articolul 210), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 81 alineatul (1), după cuvintele „boală gravă,” se completează cu cuvintele „dizabilitate severă și accentuată,”.

2. Articolul 82 alineatul (2):

la litera a), cuvintele „invalid de gradul I, II sau III” se substituie cu cuvintele „persoană cu dizabilitate severă, accentuată și medie”;

la litera d), cuvintele „copil comun invalid” se substituie cu cuvintele „copil comun cu dizabilități”, iar cuvintele „copil comun invalid de gradul I din

copilărie” se substituie cu cuvintele „în comun o persoană cu dizabilitate severă din copilărie”.

3. La articolul 83 litera c), cuvintele „copilului comun invalid” se substituie cu cuvintele „copilului comun cu dizabilități”, iar cuvintele „a copilului comun invalid de gradul I din copilărie” se substituie cu cuvintele „a unei persoane comune cu dezabilitate severă din copilărie”.

Art. XXIII. – Pe tot parcursul textului Legii nr. 121-XV din 3 mai 2001 cu privire la protecția socială suplimentară a unor categorii de populație (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.51, art. 280), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

cuvintele „invalidi de război” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități de pe urma războiului”, la cazul gramatical respectiv;

cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „de gradul I” se substituie cu cuvântul „severe”;

cuvintele „de gradul II” se substituie cu cuvântul „accentuate”;

cuvintele „de gradul III” se substituie cu cuvântul „medii”.

Art. XXIV. – Legea nr. 140-XV din 10 mai 2001 privind Inspectoratul de Stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.68-71, art. 505), cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. La articolul 11³, alineatul (1) se completează cu literele k), l) și m) cu următorul cuprins:

„k) adaptarea rezonabilă la locul de muncă pentru persoanele cu dizabilități;

l) crearea sau rezervarea locurilor de muncă și angajarea/ocuparea în muncă a persoanelor cu dizabilități în conformitate cu prevederile legislației în vigoare;

m) prezentarea în adresa agențiilor teritoriale de ocupare a forței de muncă, de către angajatori, a rapoartelor despre locurile create și/sau rezervate în cadrul instituțiilor sale pentru persoanele cu dizabilități, precum și ocuparea acestor locuri de către persoanele cu dizabilități, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.”.

2. La articolul 13 alineatul (2), litera c) se completează în final cu cuvintele „, inclusiv cei cu dizabilități.”

Art. XXV. – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.72-74, articolul 195), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 67 alineatul (4), cuvintele „persoanelor recunoscute ca invalizi de gradele I și II” se substituie cu cuvintele „persoanelor cu dizabilități severe și accentuate”.

2. La articolul 77 alineatul (1) litera e) și pe tot parcursul textului Codului, cuvintele „handicapului fizic sau psihic” se substituie cu cuvântul „dizabilității”.

3. La articolul 150 alineatul (2), litera b) se completează în final cu textul „, a unei femei gravide, ori a persoanei cu dizabilității, cu vîrstă înaintată sau bolnave, profitînd de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei;”.

4. La articolul 165 alineatul (2), litera c) va avea următorul cuprins:
„c) asupra unui copil, a unei femei gravide, ori a unei persoanei cu dizabilității, cu vîrstă înaintată sau bolnave, profitînd de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei;”.

5. La articolul 171, alineatul (2) se completează cu o nouă literă, b²), cu următorul cuprins:

„b²) săvîrșit asupra unei persoane cu dizabilității, cu vîrstă înaintată sau bolnave, profitînd de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei;”;
actuala literă b²) devine litera b³).

6. La articolul 172, alineatul (2) se completează cu o nouă literă, b²), cu următorul cuprins:

b²) săvîrșit asupra unei persoane cu dizabilității, cu vîrstă înaintată sau bolnave, profitînd de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei;”;
actuala literă b²) devine litera b³).

7. La articolul 197, alineatul (2) se completează cu o nouă literă, c¹), cu următorul cuprins:

„c¹) săvîrșite asupra bunurilor unui minor sau a unei femei gravide, ori profitînd de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei, care se datorează vîrstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor;”.

Art. XXVI. – La articolul 41 alineatul (2) din Legea nr. 1104-XV din 6 iunie 2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 209-211, art. 683), cu modificările și completările ulterioare, litera b) va avea următorul cuprins:

„b) în cazul încadrării într-un grad de dizabilitate în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în decursul unui an de la eliberare din organele Centrului a persoanei asigurate:

în quantum de 7,5 salarii medii lunare – persoanei cu dizabilități severe;

în quantum de 5 salarii medii lunare – persoanei cu dizabilități accentuate;

în quantum de 2,5 salarii medii lunare – persoanei cu dizabilități medii;”.

Art. XXVII. – Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.82-86, articolul 661), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 23 alineatul (1), după cuvîntul „religie” se completează cu cuvîntul „dizabilitate”.

2. Articolul 24 se completează cu un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Persoana declarată incapabilă, este în drept de a contesta hotărîrea instanței judecătorești prin care a fost declarată incapabilă în condițiile prevăzute de legislație.”

3. Articolul 24 se completează cu un nou alineat, (2¹), cu următorul cuprins:

„(2¹) Dreptul de a alege al persoanei declarate incapabile se exercită personal.”

4. La articolul 1418 alineatul (3), cuvintele „pensia de invaliditate” se substituie cu cuvintele „pensia de dizabilitate”.

5. Articolul 1419:

la alineatul (1) literele a) și d), cuvintele „inapte de muncă” și „inapte pentru muncă” se substituie cu cuvintele „cu dizabilități” și, respectiv, „persoane cu dizabilități”;

la alineatul (2), litera d) va avea următorul cuprins:

„d) persoanelor cu dizabilități”.

6. La articolul 1459 alineatul (1) litera a), cuvîntul „invalidi” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități”.

7. La articolul 1505, cuvintele „inapți pentru muncă” se substituie prin cuvintele „persoane cu dizabilități”.

Art. XXVIII. – Anexele nr.2 și nr.3 la Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.18-19, art. 57), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La anexa nr.2 punctul 1 literele a), b) și d), cuvintele „severe, accentuate ori medii” se exclud.

2. La anexa 3 punctul 27, cuvintele „severe, accentuate sau medii” se exclud.

Art. XXIX. – La articolul 3 alineatul (1) din Legea nr. 81-XV din 28 februarie 2003 privind cantinele de ajutor social (Monitorul Oficial al Republicii

Moldova, 2003, nr.67-69, art. 283), cu modificările ulterioare, litera b) va avea următorul cuprins:

„b) persoanele cu dizabilități;”.

Art. XXX. – Legea nr. 102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.70-72, art. 312), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 2 litera a), cuvintele „de invaliditate” se substituie cu cuvintele „de dizabilitate”, iar cuvintele „Consiliului de expertiză medicală a vitalității” se substituie cu sintagma „Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurilor sale teritoriale”.

2. Articolul 5 punctul 5):

litera b) se exclude;

la litera d), sintagma „Consiliului de expertiză medicală a vitalității” se substituie cu sintagma „Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurilor sale”;

la litera e), după cuvintele „reabilitare socială” se completează cu cuvintele „, , medicală sau profesională”.

3. La articolul 22 alineatul (2) litera b), cuvântul „handicap” se substituie cu cuvântul „dizabilități”.

4. Articolul 23:

la alineatul (2), cuvintele „absolvenților invalizi” se substituie cu cuvintele „absolvenților care sînt încadrați într-un grad de dizabilitate”;

alineatul 7 va avea următorul cuprins:

„(7) Procedura de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea absolvenților instituțiilor de învățămînt se stabilește de Guvern.”.

5. La articolul 26 alineatul (3), cuvântul „invalide” se substituie cu cuvintele „cu dizabilități”.

6. La articolul 32 alineatul (2), cuvintele „cuanumul salariului minim stabilit pe țară” se exclud.

7. La articolul 34 alineatul (1), literele a) și c) se exclud.

Art. XXXI. – La articolul 358 alineatul (1) punctul 7 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.104-110, articolul 447), cu modificările și completările ulterioare, cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”.

Art. XXXII. – Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28 martie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.159-162, art.648), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 8 alineatul (1), cuvântul „handicap” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”.

2. La articolul 31 alineatul (2) litera e), cuvintele „a invalizilor” se substituie cu cuvintele „a persoanelor cu dizabilități”.

3. La articolul 76 litera m) și articolul 85 alineatul (2), cuvintele „gradului de invaliditate” se substituie cu cuvintele „gradului de dizabilitate”.

4. La articolul 77 litera e) și articolul 85 alineatul (2), cuvintele „a copilului invalid” se substituie cu cuvintele „a copilului cu dizabilități”.

5. La articolul 96 alineatul (4), cuvintele „Pentru invalizii de gradul I și II” se substituie cu cuvintele „Pentru persoanele cu dizabilități severe și accentuate”.

6. La articolul 97 alineatul (1), articolul 103 alineatul (6), articolul 105 alineatul (2), articolul 110 alineatul (4), articolul 111 alineatul (4), articolul 249 alineatul (2) și articolul 318 alineatul (2), cuvintele „copii invalizi” se substituie cu cuvintele „copii cu dizabilități”.

7. La articolul 100 alineatul (4), cuvintele „invalizi” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități”.

8. La articolul 103 alineatul (6), articolul 105 alineatul (2), articolul 110 alineatul (4), articolul 111 alineatul (4), articolul 249 alineatul (2) și articolul 318 alineatul (2), cuvintele „Invalizii de gradul I și II” se substituie cu cuvintele „Persoanele cu dizabilități severe și accentuate”.

9. La articolul 108 alineatul (4), articolul 116 alineatul (4) și articolul 120 alineatul (2), cuvintele „copil invalid” se substituie cu cuvintele „copil cu dizabilități”.

10. Articolul 121:

la alineatul (1), cuvântul „nevăzătorii” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități de vedere severe”;

la alineatul (4), cuvintele „copil invalid” se substituie cu cuvintele „copil cu dizabilități”.

11. La articolul 128 alineatul (2), cuvântul „handicap” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”.

12. Articolul 183 alineatul (2):

la litera a), cuvintele „un invalid” se substituie cu cuvintele „o persoană cu dizabilități”.

la litera f), cuvintele „invalizii de război” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități de pe urma războiului”;

la litera j), cuvântul „invalizii” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități”, iar cuvântul „invalidității” se substituie cu cuvântul „dizabilității”.

Art. XXXIII. – Legea nr. 190-XV din 8 mai 2003 cu privire la veterani (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.84-86, art.392), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Pe tot parcursul textului:

cuvintele „invalidi de război” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități de pe urma războiului”, la cazul gramatical respectiv;

cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv;

cuvântul „invalidi” se substituie cu cuvântul „persoane cu dizabilități”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „au devenit invalide” se substituie cu cuvintele „s-au încadrat într-un grad de dizabilitate”;

cuvintele „au devenit invalidi” se substituie cu cuvintele „s-au încadrat într-un grad de dizabilitate”.

2. Articolul 15 alineatul (1):

la litera c), cuvintele „un invalid de gradul I” se substituie cu cuvintele „o persoană cu dizabilități severe”;

la litera w), cuvintele „ceilalți invalidi de război” se substituie cu cuvintele „celelalte persoane cu dizabilități de pe urma războiului”.

3. La articolul 18 alineatul (2), cuvintele „invalidizilor de război decedați” se substituie cu cuvintele „persoanelor cu dizabilități de pe urma războiului decedate”.

Art. XXXIV. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130-134, art. 451), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 22 alineatul (1), după cuvintele „origine etnică,” se introduce cuvântul „dizabilitate,”.

2. La articolul 58, alineatul (2¹) se completează în final cu următoarea propoziție „Această prevedere nu se aplică în cazul în care persoana lipsită de capacitatea de exercițiu contestă hotărîrea instanței emitente.”.

3. La articolul 85 alineatul (1) litera k), cuvântul „invalidizilor” se substituie cu cuvintele „persoanelor cu dizabilități”.

4. La articolul 104 alineatul (1), litera e) va avea următorul cuprins:

„e) în procedură specială, de declarare a incapacității sau contestării acestei hotărîri, citația și înștiințarea se expediază în adresa persoanei care urmează a fi declarată incapabilă sau care contestă această hotărîre și/sau reprezentantului acesteia; în celelalte cazuri legate de persoanele declarate incapabile, prin reprezentanții lor legali, în cazul numirii unui curator, prin acesta;”.

5. La articolul 136 alineatul (1), cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”.

6. La articolul 170 alineatul (1), litera c) se completează în final cu textul „ , cu excepția cazului în care cererea se referă la contestarea hotărîrii privind declararea incapacității”.

7. În denumirea articolului 219, cuvintele „handicap fizic” se substituie cu cuvîntul „dizabilități”, iar cuvintele „mut sau surd” se substituie cu cuvintele „cu deficiențe de auz și de vorbire”.

8. La articolul 260 alineatul (1), litera b) se completează în final cu textul „ , cu excepția cazului în care judecarea cauzei se referă la contestarea hotărîrii privind declararea incapacității;”.

9. La articolul 267, litera b) se completează în final cu textul „ , cu excepția cazului în care cererea se referă la contestarea hotărîrii privind declararea incapacității”.

10. La articolul 306 alineatul (1), cuvintele „în prezența acesteia dacă sănătatea îi permite,” se substituie cu textul „în prezența obligatorie a acesteia, excepție de la această obligativitate constituie starea de sănătate nesatisfăcătoare certificată în modul corespunzător de către instituțiile medicale abilitate,”.

11. La articolul 308 alineatul (2), după cuvintele „la cererea” se completează cu cuvintele „persoanei declarate incapabile, a”.

Art. XXXV. – Codul transportului feroviar nr. 309-XV din 17 iulie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.226-228, art.892), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 20 alineatul (5), cuvintele „unei infirmități” se substituie cu cuvintele „unui accident de muncă”, cuvintele „în calitate de invalizi” se substituie cu cuvintele „din cauza dizabilității”, iar cuvîntul „infirmității” se substituie cu cuvîntul „accidentului”.

2. Articolul 106 se completează în final cu un nou alineat, (4), cu următorul cuprins:

„4) Calea ferată trebuie să adapteze cel puțin un vagon și stațiile principale de tren pentru a permite accesul persoanelor cu dizabilități care utilizează fotoliul rulant și să marcheze prin pavaj tactil contrastant căile spre peroanele de îmbarcare, ghișee sau alte utilități.”.

3. La articolul 109, după cuvintele „și veridice” se completează cu textul „ , inclusiv, prin montarea panourilor de afișaj corespunzătoare nevoilor persoanelor cu dizabilități vizuale și auditive,”.

Art. XXXVI. – Legea asistenței sociale nr. 547-XV din 25 decembrie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.42-44, articolul 249), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 1 noțiunea „risc social”, cuvîntul „disabilitate” se substituie cu cuvîntul „dizabilitate”.

2. La articolul 7 litera i), cuvântul „disabilități” se substituie cu cuvântul „dizabilități”.

3. La articolul 15, alineatul (1) se completează în final cu o nouă literă, e), cu următorul cuprins:

„e) asistent personal.”.

Art. XXXVII. – Legea nr. 289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.168-170, art.773), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Pe tot parcursul textului Legii:

cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv;

sintagma „Consiliul de Expertiză Medicală a Vitalității (C.E.M.V.)” se substituie cu sintagma „Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale (Consiliul sau structurile sale)”, iar cuvintele „(C.E.M.V.)” se substituie cu sintagma „Consiliul sau structurile sale”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „boli obișnuite” se substituie cu cuvintele „afecțiuni generale”, la cazul gramatical respectiv;

cuvintele „cu handicap” se substituie cu cuvintele „cu dizabilități”, la cazul gramatical respectiv.

cuvintele „cu excepția handicapului psihic;” se substituie cu cuvintele „cu excepția persoanelor cu dizabilități mintale”, la cazul gramatical respectiv.

2. La articolul 19 alineatul (1), sintagma „16 ani” se substituie cu sintagma „18 ani, dacă copilul cu dizabilități nu își exercită dreptul la muncă.”.

Art. XXXVIII. – Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.214-220, art.704), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 89 punctul 1) litera h), cuvintele „invalidi” și „invalidilor” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități” și „persoanelor cu dizabilități”.

2. La articolul 190 alineatul (12), cuvintele „condamnatului i s-a stabilit gradul I sau II de invaliditate” se substituie cu cuvintele „condamnatul a fost încadrat într-un grad de dizabilitate severă sau accentuată”.

3. La articolul 212 alineatul (2), cuvintele „invalidi de gradul I și II” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități severe și accentuate”.

4. La articolul 217 alineatul (3), cuvintele „copii invalidi” se substituie cu cuvintele „copii cu dizabilități”.

5. La articolul 228 alineatul (2), cuvintele „invalidilor de gradul I și II” se substituie cu cuvintele „persoanelor cu dizabilități severe și accentuate”.

6. La articolul 234 alineatul (4), cuvintele „invalidi de gradul I și II” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități severe și accentuate”.

7. La articolul 239 alineatul (1), cuvântul „invalidi” se substituie cu cuvintele „cu dizabilități”.

8. La articolul 240 alineatul (2), cuvintele „invalidii de gradul I” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități severe”.

9. La articolul 282 alineatul (4), cuvintele „invalidi de gradul I sau II” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități severe sau accentuate”, iar cuvântul „invalidi” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități”.

Art. XXXIX. – La articolul 13 alineatul (6) din Legea nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.129-131, articolul 618), cu modificările și completările ulterioare, cuvântul „invalidității” se substituie cu cuvintele „încadrării într-un grad de dizabilitate”.

Art. XXXX. – Codul audiovizualului al Republicii Moldova nr. 260-XVI din 27 iulie 2006 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.131-133, articolul 679), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 13 alineatul (4), cuvintele „deficiențe de auz (surde)” se substituie cu cuvintele „dizabilități auditive”.

2. La articolul 38, alineatul (2) se completează cu o nouă literă, l), cu următorul cuprins:

„l) neasigurarea accesului persoanelor cu dizabilități auditive la emisiunile televizate de importanță majoră și de actualități garantate prin interpretarea acestora în limbajul mimico-gestual, din contul radiodifuzorului, cel puțin 20 de minute din timpul zilnic de emisii ale serviciului de programe.”.

Art. XXXXI. – La articolul 3 noțiunea „turism social” din Legea nr. 352-XVI din 24 noiembrie 2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.14-17, art. 40), cu modificările și completările ulterioare, cuvântul „handicap” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”.

Art. XXXXII. – La articolul 29 alineatul (1) litera r) din Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.32-35, art. 116), cu modificările și completările ulterioare, cuvântul „invalidii” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități”.

Art. XXXXIII. – Legea nr. 170-XVI din 19 iulie 2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate (Monitorul Oficial al Republicii Moldova,

2007, nr.171-174, art. 667), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Pe tot parcursul textului Legii, cuvintele „copil invalid în vîrstă de pînă la 16 ani” se substituie cu cuvintele „copil cu dizabilități în vîrstă de pînă la 18 ani”.

2. Articolul 55:

alineatul (5):

cuvintele „de invaliditate” se substituie cu cuvintele „de încadrare într-un grad de dizabilitate”;

literele a)- c) vor avea următorul cuprins:

„a) de 100 % pentru persoanele cu dizabilități severe;

b) de 80 % pentru persoanele cu dizabilități accentuate;

c) de 60 % pentru persoanele cu dizabilități medii.”;

la alineatul (6), cuvîntul „invaliditate” se substituie cu cuvintele „de dizabilitate”.

Art. XXXIV. – Legea nr. 133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.179, art. 625), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Pe tot parcursul textului Legii, cuvîntul „invaliditate” se substituie cu cuvîntul „dizabilitate”, la cazul gramatical respectiv.

2. La articolul 5 alineatul (1), litera e) va avea următorul cuprins:

„e) îngrijesc un membru/membri ai familiei cu dizabilitate severă care necesită îngrijire conform concluziei Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurilor sale teritoriale, îngrijesc un copil/copii cu dizabilități din aceeași familie sau o persoană în vîrstă de peste 75 de ani din aceeași familie conform concluziei instituției medico-sanitare.”.

3. La articolul 7 alineatul (2) litera e), cuvintele „copil invalid” se substituie cu cuvintele „copil cu dizabilități”.

Art. XXXV. – Articolul 36 din Legea nr. 134-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 120-121, art. 470), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

alineatul 5 va avea următorul cuprins:

„(5) În caz de încadrare într-un grad de dizabilitate, survenită în legătură cu exercițiul funcției, colaboratorului Serviciului i se plătește o compensație lunară, raportată la salariul lunar conform ultimei funcții deținute, în următoarele proporții:

a) de 100% pentru persoanele cu dizabilități severe;

b) de 80% pentru persoanele cu dizabilități accentuate;

c) de 60% pentru persoanele cu dizabilități medii.”.

la alineatul (6), cuvîntul „invaliditate” se substituie cu cuvîntul „dizabilitate”.

Art. XXXXVI. – Legea securității și sănătății în muncă nr. 186-XVI din 10 iulie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.143-144, art. 587), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 10 alineatul (3):

la litera d), cuvintele „adaptarea muncii în funcție de persoană, în special în ceea ce privește proiectarea locurilor de muncă” se substituie cu cuvintele „adaptarea locului de muncă în funcție de necesitățile persoanei, inclusiv celor cu dizabilități, în special în ceea ce privește adaptarea rezonabilă a locului de muncă”;

litera h) se completează în final cu cuvintele „, cu excepția cazurilor când acestea se referă la persoanele cu dizabilități;”;

se completează cu literele j), k) și l) cu următorul cuprins:

„j) furnizarea de noi tehnologii și dispozitive de asistență, de instrumente și echipamente care să permită persoanelor cu dizabilități menținerea locului de muncă;

k) crearea și menținerea unor condiții igienice pentru viață și muncă;

l) propagarea odihnei active în rîndul salariaților.”.

2. La articolul 18 alineatul (1), cuvintele „stabilit gradul de reducere a capacității de muncă” se substituie cu cuvintele „evaluat procentul capacității de muncă păstrată”.

Art. XXXXVII. – Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.3-6, art. 15), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 37 alineatul (7) și articolul 38 alineatul (6), cuvintele „persoanelor declarate invalizi de gradul I și de gradul II” se substituie cu cuvintele „persoanelor cu dizabilități severe și accentuate”.

2. La articolul 43 alineatul (1) litera g), în final se completează cu cuvintele „din cauza bolii, dizabilității ori altui factor.”.

3. Se completează cu un nou articol, 53¹, cu următorul cuprins:

„Articolul 53¹. Încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor cu dizabilități

Încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor cu dizabilități, garantate prin Constituție și prin alte legi,

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere și persoanelor juridice, cu privarea în

toate cazurile de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la jumătate de an pînă la un an.”.

4. Se completează cu un nou articol, 56¹, cu următorul cuprins:

„Articolul 56¹. Încălcarea legislației privind încadrarea în cîmpul muncii a persoanelor cu dizabilități

(1) Eschivarea sau refuzul de a încheia contract de muncă cu o persoană cu dizabilități care dispune de recomandări privind plasarea în cîmpul muncii, din partea instituției abilitate prin legislație,

se sancționează cu amendă de la 300 la 350 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Eschivarea sau refuzul persoanelor juridice de a repartiza locurile de muncă disponibile sau de a crea locuri noi de muncă pentru plasarea în cîmpul muncii a persoanelor care și-au pierdut parțial capacitatea de muncă în urma unui accident de muncă sau au căpătat o boală profesională, la angajatorul respectiv, în urma cărui fapt au fost recunoscute ca persoane cu dizabilități,

se sancționează cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale.

(3) Eschivarea sau refuzul persoanelor juridice, care conform statelor de personal au angajați în cîmpul muncii 20 de salariați și mai mult, de a rezerva și angaja în cîmpul muncii persoane cu dizabilități, în proporție de cel puțin 5 la sută din numărul total al salariaților, pe parcursul unui an financiar,

se sancționează cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale.

(4) Necomunicarea agenției teritoriale pentru ocuparea forței de muncă de către angajatori, în termenul stabilit de legislație, a informației privind locurile de muncă rezervate pentru angajarea în cîmpul muncii a persoanelor cu dizabilități, precum și angajările persoanelor cu dizabilități efectuate, la locurile de muncă rezervate,

se sancționează cu amendă de la 300 la 350 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(5) Neîndeplinirea și nerespectarea normativelor în vigoare pentru asigurarea integrării în cîmpul muncii a persoanelor cu dizabilități, manifestate prin amenajarea și adaptarea rezonabilă a locului de muncă pentru a asigura accesul și folosirea acestora de către persoanele cu dizabilități,

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”.

5. Se completează cu un nou articol, 63¹, cu următorul cuprins:

„Articolul 63¹. Neîndeplinirea de către persoanele fizice a obligațiunii de întreținere a persoanelor cu dizabilități, și de către copiii a obligațiilor de întreținere a părinților cu dizabilități

Neîndeplinirea de către persoanele fizice, care au obligația de întreținere a persoanelor cu dizabilități, și de către copiii care au atins majoratul, apți de

muncă potrivit contractului de muncă sau hotărîrii instanței de judecată, a obligațiilor de întreținere a părinților cu dizabilități aflați în dificultate, se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale.”.

6. Articolul 65¹ se completează cu un nou alineat, (2), cu următorul cuprins:

(2) Neasigurarea persoanelor cu dizabilități, în conformitate cu legislația în vigoare, de către persoanele responsabile, cu materiale educaționale, inclusiv cu editări prin sisteme alternative de comunicare (în sistemul Braille, în variantă sonoră, în limbaj simplu și ușor de înțeles) a literaturii artistice, a manualelor școlare, a materialelor didactice și a altor mijloace de instruire,

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 350 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 350 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”;

alineatul unic al articolului devine alineatul (1).

7. La articolul 71¹, după cuvintele „asistență medicală” se completează cu cuvintele „, , reabilitare medicală”.

8. La articolul 177, alineatul (2) se completează cu o nouă literă, i¹), cu următorul cuprins:

„i¹) neamenajarea adecvată de către persoanele responsabile (indiferent de forma de organizare juridică), conform normativelor în vigoare, a clădirilor, încăperilor și instalațiilor, inclusiv a celor de locuit, pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități;”.

9. Se completează cu un nou articol, 221¹, cu următorul cuprins:

„Articolul 221¹. Încălcarea legislației privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la mijloacele de transport în comun

(1) Neîndeplinirea și nerespectarea normativelor în vigoare de amenajare și adaptare a mijloacelor de transport în comun auto, electric urban, aerian, naval și feroviar, pentru a asigura accesul și folosirea acestora de către persoanele cu dizabilități,

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 350 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere și cu amendă de la 350 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Persoanele juridice de drept public sau de drept privat, precum și persoanele cu funcție de răspundere din cadrul autorităților publice care nu au asigurat adaptarea, nu au rezervat și nu au asigurat semnalizarea prin semnul internațional a cel puțin 4% din numărul total al locurilor de parcare, dar nu mai puțin de 2 locuri, pentru parcare gratuită a mijloacelor de transport pentru

persoane cu dizabilități locomotorii în spațiile de parcare de pe lângă clădirile de utilitate publică, precum și în cele organizate,

se sancționează cu amendă de la 250 la 300 de unități convenționale aplicate persoanei cu funcție de răspundere și cu amendă de la 300 la 350 de unități convenționale, aplicată persoanei juridice.”.

10. Articolul 227 se completează cu un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

„(3) Nerespectarea normativelor în vigoare de construcție, de reparație și de reconstrucție a drumurilor, stațiilor, pasajelor și a comunicațiilor situate în zona drumului, a mijloacelor de dirijare a circulației rutiere, a pistelor pentru pietoni și a punților de trecere, sau a căilor de acces la drumul de folosință generală pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități,

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 unități convenționale, aplicată persoanei fizice și cu amendă de la 350 la 400 de unități convenționale, aplicată persoanei juridice.”.

11. Se completează cu un nou articol, 260¹, cu următorul cuprins:

„Articolul 260¹. Încălcarea legislației privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la mijloacele de informare

Neîndeplinirea și nerespectarea normativelor în vigoare privind asigurarea accesului și folosirea de către persoanele cu dizabilități a serviciilor publice în domeniul comunicațiilor electronice, informației (cu excepția informațiilor prevăzute la articolul 71 al prezentului cod) și la mijloacele de informare în masă, precum și la tehnologia informației,

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 unități convenționale, aplicată persoanei fizice și cu amendă de la 350 la 400 de unități convenționale, aplicată persoanei juridice.”.

12. Se completează cu un nou articol, 312¹, cu următorul cuprins:

„Articolul 312¹. Neasigurarea persoanelor cu dizabilități auditive cu un interpret mimico-gestual de către autoritățile publice

Neasigurarea comunicării între autorități și persoanele cu dizabilități auditive, după necesitate, cu serviciile acordate de către un interpret mimico-gestual,

se sancționează cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcții de răspundere.”.

13. La articolul 407 alineatul (1), după cifra „207” se completează cu cifra „, 221¹”.

14. La articolul 410 alineatul (1), sintagma „art. 246–260” se substituie cu sintagma „art.245–260¹”.

Art. XXXXVIII. – Articolul 61 din Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.42-47, art. 145), se modifică după cum urmează:

la alineatul (6), cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”, iar cuvintele „gradul I de invaliditate”, „gradul II de invaliditate” și „gradul III de invaliditate” se substituie cu cuvintele „gradul sever de dizabilitate”, „gradul accentuat de dizabilitate” și „gradul mediu de dizabilitate”;

la alineatul (7), cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”.

Art.XXXXIX. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării, cu excepția articolului XXXXVII punctele 9 și 10, care intră în vigoare la expirarea a 6 luni de la data publicării.

(2) Guvernul, în termen de 12 luni, va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

Președintele Parlamentului

Notă informativă

la proiectul de lege "Pentru modificarea și completarea unor acte legislative"

Proiectul de lege "Pentru modificarea și completarea unor acte legislative" este elaborat întru implementarea și ajustarea cadrului legislativ existent la prevederile Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (ratificată prin Legea nr.166 din 09.07.2010) și ale Legii nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.

Proiectul nominalizat prevede operarea unor modificări și completări într-o serie de acte legislative, în contextul ajustării acestora la prevederile Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități și ale Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.

În special, ajustarea ține de substituirea terminologiei învechite cu cea nouă, care a fost aprobată cu ratificarea Convenției și adoptarea Legii menționate (*de exemplu noțiunea „invalid” se substituie cu noțiunea „persoană cu dizabilități”, ș.a.*).

Totodată menționăm faptul că, întru realizarea obiectivelor trasate prin Legea nr. 60 din 30 martie 2012, în ceia ce privește asigurarea drepturilor prevăzute de Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, și a altor acte internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și cele naționale, și aplicarea coerentă a acestei legislații a fost inclus în proiectul de lege menționat și operarea modificărilor și completărilor în Codul Contravențional al Republicii Moldova care ar asigura o cât mai eficientă aplicare a legislației existente și garantarea dreptului la educație, muncă, infrastructură ș.a, a persoanelor cu dizabilități.

Operarea modificărilor și completărilor la Codul Contravențional se datorează și faptului că, în condițiile în care ne-am propus ca sarcină incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități în diferite segmente ale vieții cotidiene, și garantându-le acestei categorii de persoane drepturi egale cu alte categorii de cetățeni la muncă, educație, infrastructură, ș.a., prevăzute de Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități Convenția ONU, este necesar să asigurăm din punct de vedere legislativ toate mecanismele de implementare și asigurare a realizării acestor drepturi chiar și prin măsuri cu caracter contravențional.

Astfel, proiectul în cauză asigură o abordare mai aspră a răspunderii celor ce încalcă legislația privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități și, în același timp, sporește semnificativ responsabilitatea juridică pentru încălcarea normelor juridice. O astfel de abordare a noului mecanism de aplicare a sancțiunilor este necesară, și pe motiv că, Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea prin Legea 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității, de a evita orice diferențiere în rîndul cetățenilor pe criterii de dizabilitate, gen, apartenență etnică ș.a.

Conform prevederilor Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități statele participante la aceasta, vor recunoaște că, persoanele cu dizabilități beneficiază de aceeași capacitate juridică ca și alte persoane în toate aspectele vieții. Reieșind din acestea

ne-am propus ca scop eliminarea barierelor existente în legislația civilă în vederea acordării dreptului persoanei declarate incapabile de a contesta decizia instanței de judecată privind declararea incapacității acestuia. Aceasta se datorează și faptului că de multe ori rudele și/sau alte persoane cointeresate depun cereri de declarare a incapacității persoanei cu dizabilități mintale urmărind alte scopuri decât cele de a proteja aceste persoane, pentru a intra în posesia drepturilor patrimoniale ale acestora, iar persoanele declarate incapabile nu mai au pîrghii legale de a contesta și de a-și proteja drepturile.

✓ De asemenea, în Codul civil a fost introdusă o nouă prevedere care vine în asigurarea implementării prevederilor Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități și ale Legii nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, care garantează participarea persoanelor cu dizabilități la viața politică și publică. În acest sens fiind propuse modificări și în Codul electoral care de asemenea prevede excluderea barierelor pentru exercitarea dreptului la vot garantat prin legea supremă.

Totodată, se propun modificări și completări la Codul de procedură civilă, pentru a fi în concordanță cu propunerile de modificare a Codului civil.

De asemenea, se propun modificări și completări la Codul penal, și anume completarea cu o nouă agravantă în vederea prevenirii abuzului asupra unei persoane cu dizabilități, cu vîrstă înaintată sau bolnavă. Aceste categorii de persoane sunt expuse unor riscuri sporite datorită vulnerabilității lor, cum ar fi dizabilitatea, vîrsta, față de potențialii agresori și imposibilității eficiente de a opune rezistență unor atentate sau atacuri din partea celor din urmă.

În proiectul Legii de asemenea sunt prevăzute modificări și completări în legislația ce ține de domeniul muncii, protecției sociale, familie, sănătate, învățămînt, ș.a, în special este prevăzut substituirea terminologiei învechite cu cea nouă.

Prin operarea modificărilor și completărilor la legislația în vigoare din mai multe domenii se va realiza ajustarea legislației naționale la prevederile celei internaționale, angajament pe care Republica Moldova și l-a asumat prin ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, care stabilește drepturile persoanelor cu nevoi speciale și obligațiile statelor-părți de a promova, proteja și asigura drepturile acestor persoane în egală măsură cu alți cetățeni, la: protecție socială, asistență medicală, reabilitare, educație, muncă, justiție, viață publică, mediu fizic, transport, tehnologii și sisteme informaționale, de comunicare și alte utilități și servicii la care are acces publicul larg.

Pentru realizarea prevederilor proiectului de lege nu sunt necesare mijloace financiare suplimentare de la bugetul de stat.

Ministru

 Valentina BULIGA